

Universitätsbibliothek Paderborn

Unius Necessarii pars ...

Ubi agitur De Amore Dei - non in solis haerente contemplativis, & jucundis affectibus, sed parato, quidvis vel durissimum agere, & pati, si Deo id gratum fore videat: neque contento, plùs eum quibuscuncque aliis rebus amare, sed certo insuper, nihil omnino ex quibuscuncque rebus aliis amare, quod ...

Rogacci, Benedetto

Pragae, 1721

Cap. XIII. Ad perfectum Dei amorem spectare, ut ejus gratiâ universum quoque hominum genus ametur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54515](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54515)

CAPUT XIII.

Ad perfectum DEI amorem
spectare, ut ejus gratiâ univer-
sum quoque hominum genus
ametur.

Uæ in cælo est lunæ ad solem, ea quoque in animo amoris erga proximos ad amorem divinum responsio. Duo ibi sunt luminaria, sed eadem luce fulgentia, quæ ex altero profluit, & ab altero excipitur. Duoque hic sunt amores, sed uno, eodémque igne flagrantes, qui alteri innatus, & suomet ab objecto est; alteri peregrinus quodammodo, & foris adveniens. Proprium solis est à se ipso habere suum jubar, & illud idem secundo luminari impertire. Propriúmque amoris divini est per sese in DEUM ferri, rursumque voluntatem, ut simili amoris motu in proximos feratur, impellere. Jam verò quemadmodum sol alius à se ipso esset, si intrà se tantummodo effulgens, nulla fulgoris sui parte lunam afflaret, neque ullo unquam ævo tam abnorme portentum Astronomia observavit; ut primum videliset luminare

ra-

radiis coruscum altero interim tenebris squa-
 lente in cælo emicaret; sic amor divinus sua
 à natura descisceret, nisi igne, quo flagrat,
 alterum quoque in animo proximorū amo-
 rem accenderet: monstrumque esset nun-
 quam hætenus in fastis Christianis auditum,
 DEUM à quopiam intinè amari, & reliquos
 tamen homines penitè negligi. Quare A-
 postolorum Princeps Petrus, quoties Chri-
 stum à se amari professus est, toties ab eo gre-
 gis sui curam commendari sibi audiit: (Joa.
 21.) *Pasce agnos meos. Pasce oves meas.* Tan-
 quam si cælestis Magister ei diceret: bene me-
 reri de meo grege, verax erit documentum
 amoris, quem erga me jactas. Tunc legi-
 timus poterit credi, cum talem effectus pro-
 baverint. Quamdiu illi absunt, non nisi in-
 ane simulacrum, & ficta quædam amoris um-
 bra erit. Quod planius etiam, luculentiùs-
 que expressit B. Joannes Apostolus, manifesti
 mendacii arguens, qui DEI amatorem se
 prædicat, minimè interim proximos amans.
 (Ep. 1. c. 4.) *Si quis dixerit, quoniam diligo
 DEUM, & oderit fratrem suum, mendax est.
 Qui enim non diligit fratrem suum, quem videt;
 DEUM, quem non videt, quomodo potest dilige-
 re? Et hoc mandatum habemus à DEO, ut, qui dili-
 git DEUM, diligat & fratrem suum.*

2. Quod

2. Quod si perconteris, undenam consequatur, amandos necessariò esse proximos ei, qui ex toto corde amat DEUM; multas tibi possum, & validas rei hujusce rationes producere. Prima sit multiplex nexus, quo universum in terris hominum genus copulatur cum DEO: tum quatenus vel re ipsa, vel secundum divinæ voluntatis ordinationem omnes sunt Christi, tanquam supremi humanæ reipublicæ capitis membra. Unde D. Augustinus rite infert, non posse hoc caput ab eo amari, qui homines illius membra non amat: (*Tr. 10. in Ep. Joa.*) *Si diligis caput, diligis & membra: si autem non diligis membra, nec caput diligis:* tum quatenus ex DEO omnes, tanquam ex communi parente originem ducunt, juxta illud Malachiæ: (*c. 2.*) *Numquid non Pater unus omnium nostrum? Numquid non DEUS unus creavit nos?* unde licet cum D. Joanne colligere, omnes homines necessariò amandos ei esse, qui DEUM communem eorum Patrem profitetur se amare. (*Ep. 1. c. 5.*) *Qui diligit eum, qui genuit, diligit & eum, qui natus est ex eo:* tum quia, si libro Genesios credimus, quot in mundo homines, tot formatæ à Deo ipso sui imagines sunt: quem ideo parùm amare se ostendit, qui non etiam
ina-

imaginem ejus diligit: veluti parùm se aman-
 tem personæ alicujus proderet, qui ab ea si-
 bi relictas sui absentis imagines minimè ama-
 ret: quò videtur spectare illud D. Joannis
 productum paulò ante argumentum: *Qui
 non diligit fratrem suum, quem videt; DEUM
 quem non videt, quomodo potest diligere?* tum
 denique, quia neminem latet, homines à
 DEO ardentissimè diligi: cujus erga illos cha-
 ritatem nequit, juxta D. Bernardi argumen-
 tum, non communem sibi facere, quisquis
 perfecto illi amore conjungitur. Nam ut
 idem rectè ait, (*Serm. 26. in Cant.*) *Qui ad-
 heret DEO, unus spiritus est, & in divinum quem-
 dam totus immutatur affectum, nec potest jam sen-
 tire, aut sapere, nisi DEUM, & quod sentit, aut
 sapit DEUS. DEUS autem charitas est: & quan-
 tò quis conjunctior DEO, tantò plenior charitate.*
 Unde, cùm B. Catharina Genuenſis aliquan-
 do diceret DEO: Domine, tu amari à me
 proximos jubes, & ego nihil possum præter
 te amare; responderi sibi interiùs audivit:
Qui amat me, quidquid itèm amatur à me, amat.
 (*In Vita c. 23.*) Denique locum hìc habet il-
 la Angelici Doctoris sententia, (*3. p. qu. 25.
 a. 6.*) proprium videlicet impensè aliquem
 amantis esse, ut, quæcunque ad eum perti-
 nent,

nent, chara, & in honore habeat. Quo ex principio & ipse jure colligit, cuilibet, qui beatos Cælites observat, ac diligit, studiosè colendas quascunque illorum reliquias esse; nec minùs nobis justa colligendi ratio est, cùm homines tot nominibus spectent ad Deum, fieri non posse, ut, qui hunc ex toto corde amat, eos quoque non diligit: lineæ instar, ad circuli alicujus centrum tendentis, quæ, ut Dionysius Areopagita observat, quantò illi fit propior, tantò minore intervallo ab aliis, eodem versùs ductis, lineis sejungitur; & ubi ad illud tandem pervenerit, in unum quid tam cum eo, quàm cum cæteris omnibus ibi collectis, ac inter se permixtis lineis coalescit. *In centro omnes circuli lineæ simul existunt; & quantò sunt centro propinquiores, tantò magis inter se copulantur.* (c. 5. de Div. Nom.)

3. Et licèt nullo ex hisce nexibus homines copularentur cum DEO, adhuc tamen ob alteram, & majoris quidem efficacitatis rationem, impossibile nobis foret eum verè diligere, nisi unà cum ipso, quidquid in terris hominum est, diligamus. Quis enim fieri posse dixerit, ut DEUM perfectè aliquis diligit, & illius tamen jussis minimè obtempe-

pe-

peret? Et si D. Joannem non audiremus dicentem: (*Ep. 1. c. 5.*) *Hæc est charitas DEI, ut mandata ejus custodiamus*; ipsius certè amoris natura in cordium unitate apprime consistens, sât liquidò ostenderet, quàm pugnantia invicem sint, ex toto corde suum herum diligere, ejusdémque placita, & imperia nihili interim pendere. Atqui nónne apertissima significatione nobis DEUS declaravit, placere sibi admodum, ut mortales universi mutuò se diligant? Imò nónne id omnibus disertè imperavit? Enimvero negare nequimus, quin contradicamus tum Ecclesiastico, quo teste: (*17.*) *Mandavit unicuique DEUS de proximo suo*; tum B. Joanni, expressioribus adhuc verbis subjicienti: (*Ep. 1. c. 4.*) *Mandatum nos habere à DEO, ut, qui diligit Deum, diligat & fratrem suum*; tum ipsimet DEI Filio, qui dici potest, níl sæpius, enixiúsque, quàm charitatem erga proximos in Evangeliiis suis commendâsse: eò usque, ut eam esse discipulorum suorum characterem, ac notam voluerit: (*Joa. c. 13.*) *In hoc cognoscant omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem*: ut in ipsa, & charitate erga DEUM totius legis summam posuerit: (*Marc. 12. & Mat. 22.*) *Majus horum mandatum*

tum aliud non est. In his duobus mandatis universa lex pendet: atque illam ipsis, qui sibi exhiberentur, honoribus præhabendam censuerit. Nam & illud nescio cuius scribæ effatum: (*Marc. 12.*) *Diligere proximum, tanquam se ipsum, majus est omnibus holocaustibus,* pro vero, ac sapiente comprobavit; & præferri suo cultui reconciliationem cum fratre jussit, dicens: (*Mat. 9.*) *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te; relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo; neve morer diutius, profusus universaliter est: (*Mat. 9.*) *Misericordiam se velle, & non sacrificium.* Si ergo amanti DEUM animæ etiam minima illius voluntatis significatio sufficit, ut, quidquid gratum illi esse agnoscit, sinè ulla cunctatione exequatur; & DEUS toties, tamque expressè declaravit, omnino se velle, ut proximos diligamus, quonam pacto fieri poterit, ut hos non amans illum verè amet?*

4. Quid? quòd neque sat fuerit Domino, prædictis voluntatibus nos compellere, ut, si ipsum diligimus, omne simul hominū genus eadem charitate amplectamur; sed huic validissimæ cæteroquin rationi aliā maxi-
mi

mi ponderis superaddidit: transferens nimis
 rum sua, ut à nobis ametur, jura in quem-
 cunque ex suis famulis: palàmque contestans,
 quidquid benevolentix exhibitum, vel ne-
 gatum iis fuerit, perinde se habiturum, ac si
 exhibitum, negatumve sibi foret. Cuncta-
 rísne id mihi credere? En, quibus nequeas
 non credere, disertissima ipsiusmet apud D.
 Matthæū verba: (c. 25.) *Amen dico vobis, quam-
 diu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fe-
 cistis: & paulò infra: Quamdiu non fecistis uni ex
 minoribus his, nec mihi fecistis.* Ità sanè, ô fi-
 deles mihi animæ! intento in quoscunque
 mortales digito, ipse ait: si amatis me, hos
 amate. Si curæ vobis est, aliquid mihi be-
 nevolentix, officiique præstare, agetum,
 his præstate. Ego in unoquoque eorum
 moraliter sum: quidquid operæ iis navaveri-
 tis, non in iis tantummodo hærebit, sed to-
 tum in me etiam redundabit; nec secus à me,
 minorisque æstimabitur, quàm si mihi nomi-
 natim fuisset navatum. O rationem, excla-
 mat hìc B. Cyprianus, qua nihil proferri effi-
 caciùs poterat, ad summam adversùs proxi-
 mos charitatis vim, alacritatémque excitan-
 dam! (De Eleem.) *Quomodo magis potuit Chri-
 stus justitiæ, ac misericordiæ nostræ operam provo-*

care, quàm quòd præstari dixit sibi, quidquid egenti præstatur? Heus itaque, anima DEI amatric, quid proprias singulorum ex tuis proximis differentias, & qualitates attendis? Nil necesse est, ut ad eorum amorem inciteris, cujusmodi per se ipsos hic & ille fit observare: cum possis fidei oculos adhibens, tam in hoc, quàm in illo, & in aliis quibuslibet eundem DEI Filium deprehendere, in unam cum eorum quocunque personam coalitum: adeò ut nequaquam ibi sit *Gentilis, & Judæus, Barbarus, & Scythæ, servus, & liber, sed omnia, & in omnibus Christus.* (*Ad Colos. c. 3.*) Dic, quæso te, si certior divinitus fieres, mendiculum illum, qui stipem à te flagitat, vel leprosum, cujus ulcera perhorrescis, aut sordidalem, à quo alieniorem animum geris, haud revera esse, quales intuenti apparent, mortales personas, sed ipsummet DEI Filium eorum speciem sumpsisse, & sub illa tibi coram adesse; nonne id compertum habere satis tibi, superque esset, ut nihil attendens, quidquid in ipsis minùs ad aspectum grati se objicit, & pro ingenti lucro haberes primæ inopiam levare, & pro singulari privilegio alteri deservire, & pro jucundissima occupatione, imò & remissione animi conversari cum

cum tertio? Atqui persuasissimum habe, cum æterna ipsamet Veritas suo ore id tibi revelet, in unoquoque tum illorum quorumvis hominum, tecum unà in terris versantium eundem DEI Filium morali quadam præsentia existere: qui omnem, cujus debitor illi es, servitutem à te exigat, nec aliter spectet, aut minùs gratum habeat, quidquid in eorum commodum facis; quàm si illud idem in ipsiusmet sui conditoris, atque Domini commodum faceres. Quidni igitur certissima hujus veri fides tibi sufficiat, ut unicuique proximorum, quantumcunque is despiciabilis per se ipsum videatur, eam quàm dictis, quàm factis charitatem, observantiàmque exhibeas, quàm illi ipsi præsentem exhiberes: serviens iis omnibus, juxta Apostoli præscriptum: (*Ad Ephes. 6.*) *Sicut Domino, & non hominibus?* Nemo sanè inter servos DEI est, quin suos omnes census, imò & vitam ipsam libentissimè impenderet ad illius felicitatem (si ullo id pacto fieri posset) augendam. Neque alio majori vitio noster erga ipsum amor laborat, quàm quòd omnino infructuosus tanto Domino sit, nullisque unquam suis conatibus valeat vel minimè ipsi partæ utilitatis decus mereri. Sed enimvero, quam-

vis summus ille universitatis Conditor pro
 infinita beatitudinis suæ plenitudine nihil queat
 in se ipso opis, & fructus à suis servis reci-
 pere; facultatem nihilominus nobis suppe-
 ditat, omnia ei aliquo modo beneficia præ-
 standi, quæ possumus in quoscunque morta-
 les conferre: cum profiteatur, quidquid ul-
 li hominum emolumenti, auxiliique impen-
 derimus, id pro sibi impenso se ducere. Quo-
 nam igitur pacto, qui nihil ardentius, quam
 servire, & gratificari DEO cupit, non totis
 animi, corporisque viribus ad proximos ju-
 vandos incumbit: gestiens de oblata sibi op-
 portunitate, præbendi in illis dilecto suo Do-
 mino ea rerum, ac vitæ subsidia, quæ in se ip-
 so alioquin nunquam ei posset præbere? E-
 nimvero, si res probè expendatur, majori
 cum propensione, & alacritate nos oportet
 ret proximis propter DEUM, quam DEO
 uni diligendo operam dare: quippe cum 2.
 mor noster nullo prorsus hinc pacto, ibi verò
 aliqua ratione, hoc est in eorum, qui ab eo
 amantur, illiusque sunt vicarii, commodus
 illi esse, atque utilis queat. *Nè quis vestrum
 forsitan dicat, (egregiè in rem meam Augu-
 stinus) O beati, qui Christum in domum propri-
 am meruerunt suscipere. Noli dolere, noli mure-*

murare, quia temporibus natus est, quando jam Dominum non vides in carne. Non tibi abstulit istam dignationem. Cum uni, inquit, ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. (Serm. 26. de Verb. Dom.)

5. Denique, cum amor, teste D. Thoma, (2. 2. qu. 27. a. 2.) affectus sit in se ipsum, tanquam in secundarium suum objectum se reflectens; quisquis ex toto corde amat DEUM, fieri non potest, quin suum quoque hunc amorem DEI amet, illiusque conservationem, & incrementa curæ habeat. Jam verò amor divinus bonum est cæleste, neque ullis nostris conatibus absque DEI illud largientis benignitate obtinendum: ac proinde, quàm solliciti de acquirendo illo sumus, tam necesse est, ut divinam nobis conciliare, ac promereri benignitatem curemus. At quo pacto hanc consequi certius, & uberiorem, quàm sedula erga proximos charitate fas fuerit? *Beneficentiæ, & communionis nolite oblivisci. Talibus enim hostiis promeretur Deus. (Ad Hebr. c. 13.)* monitum Apostoli est. Priusque illo scripserat Salomon, studium juvandi homines genus fœneris cum DEO esse: (Prov. 15.) *Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis: neque prodesse aliis quemquam*

posse, quin & sibi unà profit: (*ib. c. 11.*) *Benefacit animæ suæ vir misericors.* Sed quovis alio disertius instrumenti hujus vim JESUS Christus DEI Filius commendat: jam *Beatos misericordes, prædicans, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* (*Matt. 5.*) jam ad dandum nos incitans, quò magis idonei ad accipiendum simus; (*Luc. 6.*) *Date, & dabitur vobis:* jam ex nostra in benemerendo de aliis largitate mensuram largitatis ducens, qua DEUS bene de nobis merebitur. (*Marc. 4.*) *Videte, quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & adjicietur vobis.* Perinde quasi dicat: animadvertite, & suis rite momentis penditote meum hoc effatum. Pro vestro arbitrato DEI erga nos munificentia est. Quales vos in opitulando aliis fueritis, talis & ipsè in ope vobis ferenda erit, parcus, si vos parcos, & liberalis, si esse liberales videat. Quapropter, cùm perfectus DEI amor non nisi ex divinæ benignitatis munere obtineri ab hominibus queat, cùmque ad divinam benignitatem erga nos provocandam nihil perinde, ut nostra erga proximos charitas valeat consequens planè est, ut quanto quisvis flagrat, divini in se amoris conservandi, augendique studio, tanto itèm debeat exercenda

erga proximos charitati se impendere: pro indubitatissimo habens, quod Magnus Gregorius scriptum reliquit: *Per amorem DEI amorem proximi gigni, & per amorem proximi DEI amorem nutriri.* (L. 7. Mor. c. 10.)

6. En igitur quatuor rationes ex divino amore omnes petitas, quarum vi, quisquis DEUM diligit, ad universos quoque homines diligendos impellitur. Prima, quia hi ad DEUM spectant, tanquam ejus membra, ejus filii, ejus imagines. Secunda, quia Deus & ardentissimè illos diligit, & diligi ab omnibus jubet. Tertia, quia idem pro sibi ipsi impenso habet, quidquid benevolentiae, officiique iis impenditur. Quarta, quia erga illos amor singulari adjumento est ad proficiendum in amore divino. Neque solùm prædictæ rationes, si DEUM verè amamus, ad proximos quoque amandos necessariò nos urgent; verùm etiam, quo pacto, quàmque enixè eos amare debeamus, ostendunt. Ostendit primò titulus iis conveniens membrorum Christi, & Ecclesiae, ejusdem nempe illius corporis, ad quod & ipsi pertinemus, secundùm illa Apostoli verba; (*Ad Rom. 12.*) *Multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra:* cùm hinc consequatur,

quodvis eorum seu bonum, seu malum eo nobis sentiendum, curandumque pacto esse, quo videmus tam in nostro, quàm in cuiusque animantis corpore, *solicita esse pro invicem membra: & si quid patitur unum membrum, compati omnia membra: sive gloriatur unum membrum, congaudere omnia membra.* (Vid. ad Cor. I. c. 12.) Ostendit quoque alter titulus filiorum DEI, ac proinde fratrum etiam nostrorum. Patet quippe hinc, benevolos nos debere, & prorsus fraterno erga unumquemque eorum animo esse, ita ut nihil illius rerum, atque eventuum à nobis alienum putemus, dicamúsque illi: *Frater noster es, crescas in mille millia.* (Vid. Genes. c. 24.) Ostendit tertio amor, quo DEUS & ipse illos diligit, & diligi ab omnibus jubet; palàm quippe indè fit, non posse nos ipsi placere, nisi eos dilexerimus: quantæque nobis curæ est supremi Domini obsequium, tantæ esse proximorum quoque amorem debere. Ostendit insuper modus, quo idem amari illos præcipit, nempe prout amamus nos ipsos: modus procul dubio quàm latissimè patens, suæque amplitudine utramque illam perfectæ charitatis legem complectens, quarum altera à seniore Tobia suo filio præscripta, quidam

nam

nam fit vitandum, declarat his verbis: (Tob. c. 4.) *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide, ne tu aliquando alteri feceris*; altera à Christo Domino promulgata, quid præstandum sit, subjungit: (Matt. 7.) *Omnia, inquit, quaecunque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Quanquam neque satis visum est Servatori nostro exigere à nobis, ut diligeremus proximum sicut nos ipsos, sed aliam quoque adhuc perfectiorem, latiusque extensam diligendi illius formam nobis proposuit, suam nempe erga nos charitatem, dicens: (Joa. 15.) *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Quotus enim quisque non videt, quàm fervens, actiosa, & immensa DEI erga nos charitas fuerit, qualisque, & quanta à nobis erga proximos requiratur, dum ad tam sublime exemplar conformari jubetur? neque minùs idem ostendit mortalis illa unitas, quam DEI Filius cum infimo quoque ex suis famulis professus est sibi intercedere, unicuique eorum communicans suum jus, atque meritum, ut ametur à nobis, nec aliter, quàm alterum se observari illum volens. Quod perinde fuit, ac si dixisset: *cavete ulli hominum quidquam facere, quod religioni haberetis mihi fecisse; &*

ea omnia cuilibet amoris officia præstate, quæ divinæ mæ personæ existimaretis deberi. Ostendit postremò mira vis, atque efficacia, quæ proximorum amoris inest, promerendi nobis à DEO divini amoris tui munus. Quemadmodum enim in quærenda hujusce finis perfectione nullum debemus nostris conatibus, & progressibus modum statuere; sic videtur par esse, ut in illius tam necessarij instrumenti usu æquè inexplebiles simus, nullique diligentia, nulli studio, & labori parcamus. Quamobrem, si interrogarer, quomodo, & quantum ab anima DEUM amante amandi homines sint; possum modò dicta in brevem summulam contrahens respondere: amandos esse affectione illius simili, qua quodvis membrum alia amat ejusdem corporis membra: qua germani duo fratres sese invicem complectuntur: qua unusquisque ex naturæ instinctu amat se ipsum: qua Christus nos dilexit, & diligi à nobis meretur: quaque fidelis DEI servus ad exequendam in omnibus illius voluntatem, & amplissimos in amore illius faciendos progressus debet conniti.

7. Jam verò definitâ sic universè perfecti erga proximos amoris sphaerâ, primum
fa-

factu erit indè eruere tum actus peculiare , qui illius praxim constituunt , tum conditiones præcipuas , quæ in iis requiruntur. Et quantum ad primos , possunt commodè in quatuor classes distribui : quarum duæ actus interiores , intellectûs nimirum , ac voluntatis ; totidémque aliæ externos , dicta nempe , & facta contineant : generali hac regula singulis addita , quàm particulatim mox explicabimus , ut in nulla scilicet prædictarum classium seu actus quis fiat , perfecto amor minùs conveniens , seu quis omittatur , ad quem idem amor propositarum modò rationum vincitare animum possit.

8. Exordiendo itaque ab actibus intellectûs , neminem despiciatui habere , tacitòque intrà nos iudicio condemnare malefacti , aut vitii debemus : sed potius quæcunque aliorum facta , atque dicta , nisi manifestè improba sint , meliorem in partem defletere , vel eorum saltèm culpam , improbitatémque extenuare : contrà verò , quidquid in ullo laude dignum apparet , libenter intueri , & magni facere : unde præclara , & honorifica de omnibus æstimatio in mente consequatur. qua iudicandi , sentiendique benignitate facillimè , & sinè ullo conatu , imò etiam non ad-

advertens uti quisque consuevit adversus eos, quos impensè amat : prout fieri quotidie à parentibus erga suos liberos cernimus, & prout unusquisque nostrum experitur à se fieri erga se ipsum : nihil superandum difficultatis reperiens, nullaque præterquam innati erga se amoris arte egens, ut amicus interpretes, propitius iudex, acer patronus, & liberalis æstimator rerum suarum sit : neque modò sua sibi vitia dissimulet, excusetque, verum etiam in virtutum speciem subornet, ac decoris nominibus velet. Argumentum evidens, talem quoque adversus omnes alios futurum, si eorum unumquemque *sicut se ipsum* diligeret : nisi quòd hæc consuetudo etiam turpibus gratiam, decorumque addendi, quæ circa res nostras fraudulenta interpolatio est, respectu aliorum laudabile humanitatis artificium foret, quemadmodum Horatius scripsit : (*Sat. 3. L. 1.*) *Vellem in amicitia sic errarem, & isti errori nomen virtus posuisset honestum.*

9. Succedunt actus voluntatis, quæ propria amoris est sedes, in qua nullum unquam patiemur subnasci, vel saltèm permanere, malevolentia, odiique sensum erga alios, eujuscunque eorum vitii causâ ; sive hoc sit

na.

naturale, ut mentis stupor, tetrica indoles, mendosa corporis species; seu morale, ut levitas, vafrities, arrogantia, inurbanitas: sed potius, juxta D. Pauli consilium: (*Ad Colos. 3.*) *Induemus nos, sicut electi DEI, sancti & dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, patientiam*: agnoscentes in quovis homine, quantumvis per se inathabili, ipsammet Christi, Servatoris, ac DEI nostri Personam, neque unquam è memoria dimittentes verba illa, quibus toties, tamque enixè proximorum nobis amorem commendavit. Hilari proin vultu, & benevolenti animo eos omnes intueamur, tanquam charissimos fratres, neque eorum vitia nauseam, atque indignationem in nobis, sed piæ potius commiserationis sensum, tanquam eorum morbi, ac vulnera excitent: similiter atque nostra afficere vitia nos solent, quæ patienter ferimus, nec ullam animi alienationem à nobis concipimus. Esto improbus quispiam vitâ, & moribus fit, cavete, inquit Apostolus, hostis locò illum ducere, sed medicinam, quasi domestico, facite. (*2. ad Thessal. c. 3.*) *Nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem.* Ex qua benevolenti, & fraternæ erga humanum genus affectione, pium

con-

consequi desiderium mox debet, ut mortali-
 um singulis optata quævis bona eveniant,
 sive interiora, & supernaturalia illa sint, ut
 tranquillitas animi, spiritualis lætitia, pro-
 gressio in virtutibus; sive ad vitam præsen-
 tem spectantia, ut bona valetudo, rerum ne-
 cessariarum affluentia, prosper negotiorum
 successus, nominis splendor, & dignitas:
 exultando, quoties alicui simile quidpiam
 contigerit, non secus, ac si idem nobismet
 ipsis contigisset: contraque ægre ferendo,
 ubi aliquem ex sinistro quoquam casu mœ-
 rentem viderimus, tanquam si nosmet ipsi eo
 fuisset infortunio percussus. Quod est il-
 lud *gaudere cum gaudentibus, & flere cum flen-
 tibus*, commendatum ab Apostolo, & cuius
 in se ipso exemplar proposuit, scribens Co-
 rinthiis: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis
 scandalizatur, & ego non uror? (2. c. 11.)*

10. Imò & in ipsis proximorum actio-
 nibus pravis, sed ad terrena conducenti-
 bus lucra ut cum quis dolo malo dignitatem,
 vel opes affecutus fuerit, ita improbare illo-
 rum nequitiam debemus, ut de emolumen-
 to, quod indè percipiunt, lætemur: quate-
 nus ipsis commodum, & utile est, culpæ qui-
 dem effectus, sed ab ea omnino distinctus,
 non

non minùs suâpte naturâ innoxius, & amari dignus, quàm si ab aliis honestis, & insontibus causis productus fuisset. Contra quam factitari à nonnullis consuevit, qui sinceræ charitatis expertes, invidiâque veriùs, quàm Christianæ disciplinæ studio incitati plus de terrenis peccantium emolumentis, ac fructibus, quàm de improbitate ipsa ægritudinis capiunt: aut si hanc molestè ferunt, ex ira id potiùs, impatientiâque faciunt, quàm ex amica commiseratione, quòdque de illa, tanquam de spiritali eorum morbo, & calamitate doleant. Qui profectò animadvertere deberent, neque offensæ divinæ odium justas sibi causas præbere, ut averso à peccantibus animo sint, eosque remissiùs ament, & minùs de prosperitatibus eorum gaudeant. Id siquidem foret *per malitiam eum, qui summè bonus est, vindicare*: nimirum respectu DEI, qui nîl amabilius charitate habet, imò ipsamet charitas, & bonitas est, charitatem erga proximos, ac benevolentiam minuere: quem admodum probè observavit Dinoyfius Areopagita, Demophilum Monachum redarguens, qui ad suam contra nescio quem improbum hominem excusandam inhumanitatem dictitabat: (*Ep. 8*) *Se non se ipsum, sed De-*
um

iam ultam esse. Neque aliquis hinc reponat, molestè se ferre lætos improborum successus, & adversa se illis potius optare, eò quòd indè ansam fumant in pravitate sua permanendi; hinc verò ad meliorem frugem, & saniora consilia excitarentur. Cum enim & finè ulla rerum adversarum castigatione per solam divinæ gratiæ interiùs afflantis, moventisque efficacitatem resipiscere à vitiis homines possint; quid necesse est, primum illud asperioris remedii genus adhiberi fontibus velle, cum altero hoc miti, & paterno curari à DEO queant? Nemo sanè est, qui aliquo animi morbo laborans rerum jacturis, famæ detrimentis, hostium insectationibus, aliisque hujusmodi severis purgationibus expiari ab eo cupiat: sed unusquisque vellet potius, ut cælestis Medicus tristibus iis pharmacis, & cauteriis sepositis, leni, nec minùs ideo salutifera interioris sui spiritùs unctione ad curandum se utatur. Quam ergo benignitatem usurpari erga se amat, aliis quoque optet, si eos, juxta perfectæ charitatis regulam diligit velut se ipsum. *Intellige, quæ sunt proximi tui, ex te ipso.* (Eccles. 31.) Præterea, quamvis certò constaret, ad emendationem hujus, vel illius scelerati hominis grave ali-
quod

quod DEI flagellum necessariò requiri, majorisque illius boni ratio suaderet, tale ipsi remedium optare; nihilominus si medullitus, intiméque, ut par est, eum diligimus, deberemus id facere non aliter animo affecti, quàm esse quis pater consuevit, cum ex medico audiens, conservari aliter filii vitam non posse, patitur ei brachium abscindi. Qui, licèt sectionem talem necessitate coactus probet; videmus tamen, quàm ægre, quantoque cum amoris sensu illam ferat: idoneum nobis præbens exemplum rationis, qua uti debemus, ubi quispiam insanabilis alioqui malitiæ, præsentis vitæ calamitatibus, aque infortuniis, tanquam extremi remedii ope, ad bonam mentem revocari indiget: ità nempe, ut austeram id genus curationem velimus ei quidem, quatenus saluti necessaria est, sed pio simul de eadem, quatenus ægrotanti peracerba est, afficiamur mœrore. Si enim nulla tristitiæ illius pars ad nostrum cor perveniret, argumento utique id esset, nequam eum à nobis instar fratris diligi, sed in extranei prorsus numero haberi. Quemadmodum extranei locò ab omnibus diceretur quempiam habere, qui cernens ei brachium pro reliqui totius corporis incolumitate am-

Y

pu-

putari; nullo commiserationis sensu prosequeretur infelicis dolores, & gemitus in experimento tam atrocis remedii.

II. Huic porrò tam amicæ erga proximos voluntati, exterior respondere erga eodem charitas debet, in verbis, ut diximus, atque factis consistens. Et circa perfectionem primæ illius partis præscribi summam id potest, ut cum quocunque, & de quocunque hominum sic loquamur, ceu alios nobiscum, deque nobis loqui vellemus. Ad cuius regulæ observationem cavendum primò est, nè in congressu cum quopiam verbis utamur, quæ ingrata accidere illius auribus possint: cujusmodi sunt verba aspera, iracunda, superba, aliquam illius imperfectiorem notantia, quæque hominis contemptum, vel parvam illius rerum æstimationem præferant: quemadmodum etiam nè molesti illi simus, sive abrumpendo inportunè ejus sermonem, sive nimia loquacitate nullum loquendi locum ei relinquentes, sive de rebus parùm ipsi gratis instituentes sermonem, sive ejus opiniones contentiosè, præfractèque oppugnantes: imò curandum potiùs, ut cum quolibet benignè, suaviterque, & honorificè agamus, illius nos moribus, geniòque ac-

com-

commodemus, ad probanda, quæ dicit, faciles simus, jucundam nobis esse, quamvis revera adversa foret, illius consuetudinem, vultus, & sermonis hilaritate indicemus, sinceram de prosperis illius rebus lætitiâ, deque adversis ægritudinem præferamus: talia demum in toto congressu præclaræ æstimationis, fraternæque benevolentix illi signa exhibeamus, ut à nostra semper conversatione hilaris, bene erga nos affectus, seque à nobis magni fieri, & amari certus discedat. Nec minùs curæ, atque studii adhibere nos oportet in loquendo de absentibus: ita ut nullius unquam acta, & mores carpamus, nullius vitium, aut crimen, esto præsentibus notum, in eorum memoriam revocemus, neque dicamus quidquam, unde ullius minui honor possit: sed potius, ubi alicujus menti incidere, quæ ad commendationem illius faciunt, opportunè in medium proferamus, & justis exornemus præconiis. Quòd si aliquem nobis præsentibus derideri, aut culpari contingat, nullo debemus pacto, quamdiu tuendi hominis locus fuerit, talibus obrectationibus assentiri, sed illi objecta non secùs, ac si nosmet ipsi de iis argueremur, quibuscunque fas est, rationibus excusare: vel saltè con-

testari, non posse nos de quoquam indefenso, inauditóque deteriorem ferre sententiam: uti insignis DEI servus Joannes Avila factitabat: solitus, si fortè in familiari sermone absentium aliquem carpi audiret, manu sellam percutere, & heus, dicere, menssem ei concedamus, quò meditari, & adornare defensionem suam possit: perinde quasi obloquentes admonitos vellet, nefas esse indictâ quamquam causâ damnari. (*In Vita L. 3. c. 9.*) Usui quoque erit pro personarum, ac rerum diversitate, jam commodo flexu aliorum sermonem traducere; jam alium omnino diversum subitò, abruptéque instituire; jam censorem liberiùs redarguere, jam bonis verbis orare, nè pergat nos molestiâ afficere hominis famæ obtrectando, quicum arctissima nobis necessitudo intercedit. Paucis: eam animi ægritudinem de infamia, eamque curam præferre de bona cujuscunque absentis æstimatione, & fama debebimus, ut oblocutores animadvertant, neminem in terris mortalium existere, qui alio apud nos loco, quam intimi sodalis, & germani fratris sit: vereanturque coram nobis de ullo dicere, quæ illo præsentem, & audiente minimè audent: cum, ubicunque nos adsumus, existimare meritò

pos-

possint, illum etiam revera ibi adesse, si minus in se, at saltè in nobis, qui per amicitiae unitatem *alter ipse*, viva nempe imago, & quædam quasi moralis replicatio illius sumus.

12. Circa actiones verò, quod vitandum in iis est, ad tria ferè capita revocari potest. Primum, nè absque gravi necessitate quidquam operæ, & ministerii, quod nobis quidem commodum, sed præstanti onerosum fit, ab ullo sive pro potestate exigamus, sive precariò rogemus, sive etiam oblatum sua sponte admittamus. Secundum, ut in quavis re simul cum aliis agenda, cujus circa modum, vel tempus, vel alia adjuncta illorum placitum à nostro dissideat, nisi magni ponderis ratio secùs suaserit, eligamus fociis potiùs, quanquam ætate, & conditionis gradu inferioribus morem gerere, quàm eosdem ad nostram voluntatem perducere. Tertium, nè ullam rem ità agamus, ut ulli præsentium, aut aliorum quidquam indè offensivum, incommodi, aut molestiæ creetur. At quæ geri, præstarique hìc oportet, tam latè pertinent, quàm quidquid ministeriorum, operum, & laborum ad ullius hominis sive spiritualem, sive externam utilitatem suscipi

potest. Perfecta igitur charitas postulat, ut nullam elabi occasionem patiamur, subveniendi cuilibet nostra ope indigenti, neque ulli rogantium quidquam muneris, auxilii- que renuamus, aut etiam vel minimo temporis spatio cunctemur præstare: imò præ sollicita aviditate plures, citiùsque adjuvandi indagemus necessitates, introspeciamus desideria, præcurramùsque inopum postulata: aucupantes undique opportunitatem, & locum bene merendi de omnibus, neque unquam seu parcentes labori, seu succumbentes lassitudini, seu memores quietis, donec quisquam supererit, cui succurrere nostra sedulitas possit. magis Gentium Apostoli exemplo, qui, ut scribit Joannes Chrysostomus, *quasi universum mundum genuisset, sic perturbabatur, succurrebat, sic omnes in DEI regnum festinabat inducere, sanando, docendo, pollicendo, tum orando pro ipsis, tum & ipsis supplicando, aliquando epistolis, aliquando præsentia, nunc sermone, nunc rebus.* (Hom. 3. de Laud. Pauli.)

13. Et certè sancti viri tam illustria hoc in genere monumenta edidère, ut videatur non posse ulterius Christiana charitas progredi. Non enim contenti, quotquot in terris homines degerent, quasi totidem sui ima-

gines intueri, omnesque sui instar diligere; aliam longè excellentiorem, sibique chariorem, hoc est ipsiusmet Christi personam in iisdem contemplantur, eque hujus meritis mensuram, & normam ducebant profitendi erga illos amoris. Unde & fiebat, ut sese non rebus tantummodo minùs necessariis, sed & ipsis sui corporis indumentis exuerent, alienam nuditatem tecturi: ut etiam quotidiano se cibo ad solandam inopum famem fraudarent: & aliorum libertatem voluntaria sui mancipatione redimerent: utque leprosos, & alios hujusmodi horribilibus morbis laborantes nedum infimis quibusque obsequiis foverent, verùm etiam visu tetra, & diram mephitim exhalantia eorum ulcera oscularentur, lingerentque, & putridam indè saniem exugerent. Sed imprimis eximius, propriique omnis quà commodi, quà incommodi immemor eorum fervor apparuit, quoties de asserenda ageretur animarum salute: prout luculentam fidem faciunt immanes ærumnæ, extrema pericula, & sævissimæ neces, quibus tum Apostoli, tum alii eorum successores sese ultro obtulere: nil veriti, ad ultimas, totòque diversas cælo mundi oras ea de causâ cursum arripere, &

grande arbitrati lucrum, quidquid formidolosi, perperſuque ardui ſeu medio in itinere à viarum aſperitate, & maritimorum caſuum vi ſubeundum foret; ſive illò appulſis barbararum gentium immanitas, & tyrannorum in avita ſuperſtitione perſicacium minaretur furor, dummodo unum ibi aliquem Tapuium, vel Iroquiensem, incultum, agreſtem, cyclopeæ indolis, & belluæ, quàm homini ſimiliorem, à dæmonum cultu ad Chriſtianam religionem traducerent.

14. Accedamus ad conditiones, quæ proximorum charitas, ut omni ex parte ſit perfecta, in ſuis actibus modò dictis requirit. Quatuor hæ itidem ſunt, reſpondentes menſuris, unde major, vel minor colligi rerum omnium quantitas ſolet: nempe altitudo, profundum, latitudo, & prolixitas. Altiffimam igitur primò eſſe virtutem hanc decet. Et talis profectò erit, ſi caduca quævis præmia deſpiciens, à DEO uno incitamenta & cauſas ſumat omnium, quæ vel agit, vel agere omittit: idcirco amans homines, qui DEUM amat, & quia gratum ipſi eſſe novit, ut homines ſecum amentur. Qui finis illique adeò perfecti erga homines amoris eſt proprius, ut illo amoto nequaquam hic chari-

ritas Theologica esset, nimirum ea charitas, quæ ab Apostolo nuncupatur *plenitudo legis*, (*Ad Rom. 13.*) quàmque D. Thomas ejusdem speciei esse docet, cujus ipsemet erga DEUM amor est. (*2. 2. qu. 25. a. 1.*) Procul itaque à nostra erga proximos charitate abeat spes, & cupido humanarum mercedum, putà gloriæ, benevolentiaevæ, aut inutui suo tempore auxilii, perinde quasi non amplissimum cujusvis operæ pretium foret, rem DEO gratam fecisse. Quidquid ultra cælestem hunc fructum terreni quæstus, & lucelli se objiciat, averfari debemus, tanquam nostri labem veriùs, quàm mercedem amoris: non ideo majorem erga illos benevolentiam præferentes, qui grata nobis vice sint responsuri, sed erga illos potiùs, à quibus nihil habemus sperandum, juxta illud Christi consilium: (*Luc. 14.*) *Cùm facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi:* neque unquam seu expostulantes, quòd, quibus benefecimus, ingrato adversus nos animo sint; seu pristinam minuentes propterea in nos charitatem: sed causam indè potiùs fumentes, eos amandi præ cæteris, tanquam homines, à quibus cogimur, non nisi pro-

pter DEUM operari: imò curantes, ut, quos adjuvamus, nequeant, quamvis vellent nobis gratiam referre: tam occultè nimirum iis succurrendo, ut auxilium quidem sibi præstitum sentiant, sed authorem simul ignorent, cui esse grati, séque obstrictos profiteri debeant. Quantò enim minus præmiorum expectare in operando ab hominibus possumus, tantò certiores de supernaturali nostrorum operum dignitate, ac merito sumus. *Non quero, quæ vestra sunt. sed vos. Ego autem libentissimè impendam, & superimpendam ipse pro animabus vestris, licet plùs vos diligens minùs diligar,* scribebat Corinthiis suis Paulus. (Ep. 2. c. 12.)

15. Non tamen fatìs est ad solidam nostræ charitatis perfectionem hæc finis sublimitas. Necessè præterea est benevoli affectùs profunditatem ei superaddere: curando videlicet, ut illius exercitatio ex intimis animi penetralibus prodeat: neque solùm quæcunque in re possumus, operam aliis navemus, verùm etiam promptè, alacriter, corde magno, & animo volenti (L. 2. Mach. c. 1.) id agamus: tanquam si pro nobismet ipsis susciperemus, quidquid eorum gratiâ studii, laborisque suscipimus, nostra omnis foret, quam

quam iis comparamus, utilitas, eximium
fortis munus existimantes quamcunque occa-
sionem subveniendi aliis: & profitentes (quod
à Cyro idololatra cæteroqui Rege factum le-
gimus) (*Xenoph. L. 4. Cyrop.*) contestantes,
inquam, cuilibet beneficium postulanti, plus
nos ipsi pro eo postulato debere, quàm ipse
nobis possit debere pro accepto. Unde eti-
am consequetur, ut nunquam contenti simus
de muneribus in alios collatis, præ aviditate
plura semper conferendi, & majora, dicen-
tes cum Apostolo: (*1. ad Thes. c. 2.*) *Vole-
bamus vobis tradere non solum Euangelium, sed
& animas nostras*: nullaque de re magis que-
rentes, quàm quòd non pares habeamus vo-
luntati vires: nec pro amplitudine hujus sub-
venire omnibus, omnium calamitates pro-
pulsare, omnes lætos reddere, & ad plenum
felices possimus. Denique veræ beneficen-
tiæ actus non nisi amoris actus sunt, nec pro
amoris actibus censerì possunt, nisi qui inti-
mo, & dulci quodam sensu, tanquam cordis
succo imbuuntur. Impendamus utique pro-
ximorum bono linguam, operam, mentem:
sed hæc omnia, quatenus vivo, & ardenti
studio erga illos afficimur. Quò profundius
hæc radix defixa in animo fuerit, eò locuple-
tior

tior exuberabit illorum germinum, atque fructuum proventus.

16. Tertia conditio, quæ ad perfectionem charitatis requiritur, est latitudo, sinè ullis limitibus ad omne hominum genus, cognatos, extraneos, nobiles, plebejos, venustos, deformes, probos, improbos, ingeniosos, hebetes, literatos, idiotas, urbanos, agrestes, cujuscunque demum notæ, ac meriti sint, extensa, nihilque in eorum ullo æquè ac Christi personam respiciens: adeò ut neque propriæ illorum dotes potissimum eos diligendi incitamentum sint; neque contrariæ qualitates eos remorentur, ab ullis erga illos exercendis, quicunque memorati paulò antè sunt, charitatis omnimodæ actibus: imò quantò minus in aliquo sensibilis excellentiæ, nativæque amabilitatis apparet, tantò hic ipse defectus eum nobis specialius commendet, & nostram erga illum charitatem accriùs extimulet, velut erga hominem, ad quem diligendum unus nos valet DEI respectus, atque amor impellere. Hujus autem universalis in amando, & benefaciendo latitudinis illustre, ac perpetuum supremus omnium Pater nobis præbet exemplum, dum indifferenti beneficentia quotidie *solem suum*
ori-

oriri facit super bonos, & malos, & pluit super justos, & injustos. (Matt. c. 5.) Exemplum à fideli illius servo, & Apostolo Paulo per accuratam imitationem in se ipso repræsentatum; prout declarant tum hæc ipsius verba ad Romanos: (c. 1.) *Græcis, & Barbaris, sapientibus, & insipientibus debitor sum*; tum illa ad Corinthios: (Ep. 2. c. 11.) *Instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror?* Ubi videre est, quàm benevolo amplexu nationum, & personarum omnium diversitatem intra laxissimum charitatis suæ sinum colligeret, quaque communis parentis sollicitudine non universas tantummodo Ecclesias, sed unumquodque etiam peculiare illarum membrum curaret, totus per amorem in omnibus, & totus per eundem in singulis vivens.

17. Superest, ut conditionibus jam explicatis, pro necessario, ultimòque charitatis complemento debitam adjiciamus longitudinem, nunquam scilicet desinentem, atque interruptam descripti hæctenus amoris perpetuitatem: adeò ut neque ingrati, perversique aliorum mores, neque varia in nobis subinde humorum naturalium temperies illi-

us

us extinguendi, aut consopendi vim habent: sed in quavis rerum, ac temporum diversitate semper idem, sibi que constans perduret: secus atque in nonnullis usuvenit, quos pro diverso seu tempestatum habitu, seu rerum eventu, seu naturæ instinctu videas hodie comes, benignos, affabiles, ad omnem humanitatem factos; cras verò asperos, intractabiles, ac merambilem, ut dubitare possis, unane sint, atque eadem persona. Hæsterna illa siquidem eorum benignitas, quæ virtutis præfererebat speciem, vix aliud re ipsa erat, quàm illius temporis genius: quo, ut fieri assolet, in contrarium mutato, nil miri est, ipsam quoque simili modo immutari. Nè igitur nostra erga proximos charitas, sic varia, & deficiens, sed prout solidam virtutem decet, perpetua, sibi que semper similis, & omnium temporum, atque horarum sit; præter assiduam illius actuum frequentationem, qua nihil est ad virtutes altè in animo defigendas validius, & appositum magis, non parùm contulerit regularum quoque usus, quas hic subjicio. Prima esto, ut frequenti memoria, & cogitatione repetamus verba illa, quibus DEI Filius hanc nobis virtutem toties, tamque impensè commendatam voluit, jam dicens:

cens: Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos; jam: In hoc cognoscunt omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem ad invicem habueritis; jam: Quamdiu uni ex his minimis meis fecistis, mihi fecistis; jam: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur; jam: Quâ mensurâ mensi fueritis, remetietur vobis; jamque aliis exquisitis loquendi formis demonstrans, quàm illius exercitatio & sibi inprimis arrideat, & nobis ad suam promerendam liberalitatem conducat. Secunda, ut affuescamus nullum à DEO munus nobis seorsum, ac singulariter petere, sed illius petitionem ad universos simul extendere, qui eo indigent, mortales: non minori studio, & instantia illis omnibus, quàm nobismet ipsis idem munus poscentes. Tertia, ut, quoties è nostri conclavis secreto ad hominum conspectum prodimus, universalem quamdam erga humanum omne genus benevolentiam excitare in nobis curemus, & quemlibet obvium amico animo, & vultu quasi fratrem spectantes: ut parati ità simus ad eundem benignè excusandum, & patienter ferendū, si fortè ab eo aliquid perperam fieri, seu nobis molestiæ afferri contingat. Quarta, ut toto, quo inter alios versamur, tempore con-

con-

conseruemus, quantum fieri potest, tum in animo, tum in extima oris specie hilaritatem propriam hominum, cum capitibus sibi charis agentium, utpote, quæ mirificè prodest ad spiritum fraternæ charitatis fovendum: velut è contrario tristitia, & nimia serietas magno eidem impedimento esse consuevit. Placeat Largitori bonorum omnium DEO tam eximium sui amorem nobis infundere, ut illius vi permoti, quidquid est hominum, secundùm totam, quæ proposita hìc est, perfectionem diligamus, unica hacce exercitatione implentes ambo illa amoris præcepta, *in quibus universa lex pendet.*

CAPUT XIV.

Quàm egregia complures Dei famuli prædictæ adversùs proximos charitatis documenta exhibuerint.

Natura, & pulchritudo virtutis nullis ità exprimi verbis potest; quin per opera luculentius sui specimen præbeat. Ibi simulacrum aliquod ipsius contemplamur; hìc eam ipsam præ-